

การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

The Study of Academic Affairs Administration Problems in Small Schools
under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3

อัศววิช เชิญทอง¹, ทินกร ชอัมพงษ์², สาร ทรัพย์รวงทอง³

Akarawich Chuentong¹, Thinnakorn Cha-umpong², Satorn Subruangthong³

Corresponding Author E-mail: akarawich.c@nsru.ac.th

Received: 2021-07-19; Revised: 2021-09-05; Accepted: 2021-10-03

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 226 คน ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 66 คน และครู จำนวน 160 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามปัญหาการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง .99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบรายคู่ตามวิธี ของเชฟเฟ ผลการศึกษาพบว่า

1) ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) ด้านที่มีปัญหา สูงสุด คือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมาคือด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.72$) และด้านที่มีปัญหาคือด้านการแนะแนว ($\bar{X} = 3.51$) 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและ ครู ที่มีต่อระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามตำแหน่งในสถานศึกษา ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งในสถานศึกษา ระดับการศึกษา และประสบการณ์ ทำงานในตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนขนาดเล็ก

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University.

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the level of academic administration problems in small schools. The sample was 226 administrators and teachers, which comprised 66 administrators and 160 teachers of small schools. The sample was selected by simple random sampling. The instrument was a questionnaire according to academic administration problems in small schools with a reliability coefficient .99. Data was analyzed by using percentage, mean, standard deviation and hypothesis testing by t-test, Analysis of Variance (one-way ANOVA) and Post-Hoc testing by the Scheffe's method. The research results were found as follows:

1) The problems with academic administration in small schools were all at a high level ($\bar{x} = 3.61$). The research for educational development ($\bar{x} = 3.85$). was the most problematic. The following level of difficulty was media and educational development ($\bar{x} = 3.72$), and the lowest level of difficulty was guidance ($\bar{x} = 3.51$). 2) The comparison of the opinions of administrators and teachers towards the academic administration problems level in small classified by position in school, education level, and work experience in position found that respondents with different positions in school, education level, and work experience in position had the opinions towards the academic administration problems level of all but no significant difference.

Keywords: Academic Affairs Administration, Small Schools

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญานั้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้และพัฒนาตนได้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม โดยการจัดการศึกษานั้นต้องมีการส่งเสริมให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ไปตลอดได้ และพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลาด้วยเช่นกัน ตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, หน้า 1 - 2) การบริหารและการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการบริหารโดยการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติ และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างแท้จริง โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษามีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ โดยให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการโดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว (กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, หน้า 13)

การบริหารและการจัดการการศึกษาโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจหลักคือทำให้โอกาสกับผู้ที่อยู่ในวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้เรียนรู้ตามวัยอย่างมีคุณภาพ ภายใต้การจัดการศึกษาดังรูปแบบที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในปัจจุบันนี้โครงสร้างประชากรเปลี่ยนไปจากเดิมมาก มีจำนวนประชากรวัยเรียนลดลง ส่งผลให้ปัจจุบันมีโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีแนวโน้มที่จำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกปีอย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้โรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน ถือว่ามีสถานะเป็น “โรงเรียนขนาดเล็ก” ซึ่งจากนิยามดังกล่าว พบว่ามีโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทยมากถึง 15,224 แห่ง จากโรงเรียนทั้งหมด 30,977 แห่งทั่วประเทศ หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ของโรงเรียนทั้งหมด (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2556) และมีแนวโน้มที่โรงเรียนขนาดเล็กจะมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอัตราการเกิดของประชากรไทยที่ลดต่ำลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กที่พบในปัจจุบัน คือ 1) ต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ 2) ได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เพราะรัฐบาลคิดงบประมาณเป็นรายหัวนักเรียน ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กมีทรัพยากรไม่เพียงพอต่อความต้องการ 3) ขาดแคลนบุคลากรครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในรายวิชา และครูไม่ครบชั้นเรียน เนื่องจากในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสัดส่วนครูไว้ที่ครู 1 คนต่อนักเรียน 20 คน (อักรณีย์ ขวัญอยู่, 2558, หน้า 4) ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากมีความพร้อมและบริบทแตกต่างกัน ดังนั้นควรมีแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กด้านการเรียน การสอน การวัดและประเมินผลและการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการและการประเมินเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการบริหารงานวิชาการ (วิทยา เกศอาภา, 2557, หน้า 6)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีสถานศึกษาอยู่ในสังกัด 189 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็กในปีการศึกษา 2563 จำนวน 108 โรงเรียนในสังกัดส่วนใหญ่กระจายอยู่ในพื้นที่ชนบท โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน ผลจากการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดเล็กโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ปรากฏว่ายังไม่เป็นที่น่าพอใจในการดำเนินงานของโรงเรียน โดยทั่วไปมักประสบสภาพปัญหาที่ใกล้เคียงกัน คือ มีครูสอนไม่ครบชั้น ไม่ครบวิชาครูไม่มีความชำนาญในการสอนบางวิชา ขาดแคลนบุคลากรในทุกด้าน ทำให้นักเรียนไม่ได้รับความรู้ได้อย่างเต็มที่ จากรายงานผลการทดสอบการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2562 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยในภาพรวมทุกวิชาของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศในทุกรายวิชา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3, 2563, หน้า 10 - 12) นอกจากนี้ปัญหาสภาพความต้องการของโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่พบว่าขาดแคลนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ขาดแคลนหนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ ครูขาดประสบการณ์ในการสร้าง

ใช้สื่อการเรียนการสอน และขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยี หรือนวัตกรรม ครูไม่ตรงกับสาขาวิชาเอกหรือวิชาที่ถนัด ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีปัญหาคิดวิเคราะห์และการคิดคำนวณ นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน (กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557, หน้า 5 - 10)

ด้วยเหตุและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เพื่อต้องการทราบปัญหาในการบริหารงานวิชาการ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการที่เกิดขึ้นในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางนำไปปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นอันจะนำไปสู่การเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยจำแนกตาม ตำแหน่งในสถานศึกษา ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงเสนอเนื้อหาดังต่อไปนี้

บริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ข้อมูลทางการศึกษาในเขตพื้นที่บริการสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2563 มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 189 โรงเรียน ซึ่งจำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน) จำนวน 108 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2563 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3, 2563, หน้า 5 - 9)

นโยบายและการดำเนินการของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่มีคุณภาพและมาตรฐานต่ำกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ จึงมีความเสียเปรียบด้านปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความไม่เสมอภาคในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้วางนโยบายในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กไว้ แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2560 - 2564 ให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนดีใกล้บ้าน (แม่เหล็ก) แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2559 - 2564 ที่สอดคล้องกับบริบทของจังหวัด เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน โดยกำหนดกรอบแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดเพชรบูรณ์ คือ 1) การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก 2) การบริหารจัดการบุคลากร 3) การบริหารจัดการงานวิชาการ 4) การบริหารการเงิน พัสดุ ที่ดิน อาคารสถานที่ และสินทรัพย์อื่น ๆ และ 5) การบริหารจัดการเดินทางไปเรียนรวม

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนภารกิจของโรงเรียน จากการวิเคราะห์สภาพปัญหา จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาเพื่อร่วมวางแผนการดำเนินการของสถานศึกษาตลอดปีการศึกษา ดำเนินการบริหารจัดการตามขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษา 4 งาน คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป

การบริหารงานวิชาการ เป็นกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องในทุกกิจกรรมด้านการศึกษาของสถานศึกษา เช่น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามุ่งศึกษา 9 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษา 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การแนะแนว 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การนิเทศภายใน 7) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา 8) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 9) การประสานความร่วมมือการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนางานวิชาการ

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำแนกเป็น ผู้บริหาร 108 คน และครู 441 คน รวมเป็น 549 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก 108 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้า ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางเครจซี, และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan) (พิมพ์พรรณ เพชรสมบัติ, 2561, หน้า 31) ได้กลุ่มตัวอย่าง 226 คน เทียบสัดส่วนจำแนกตามอำเภอในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ได้ผู้บริหารและครูอำเภอวิเชียรบุรี จำนวน 69 คน ผู้บริหารและครูอำเภอศรีเทพ จำนวน 47 คน ผู้บริหารและครูอำเภอหนองไผ่ จำนวน 67 คน ผู้บริหารและครูอำเภอบึงสามพัน จำนวน 43 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำนวน 108 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ตำแหน่งในสถานศึกษา ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการบริหารงานวิชาการ 9 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การแนะแนว 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การนิเทศภายใน 7) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา 8) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 9) การประสานความร่วมมือการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนางานวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่งในสถานศึกษา ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู โดยศึกษาใน 9 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การแนะแนว 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การนิเทศภายใน 7) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา 8) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 9) การประสานความร่วมมือการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนางานวิชาการ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ขั้นตอนการพัฒนาและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ค้นคว้าเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ เพื่อกำหนดขอบข่าย และเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert (Likert's Summated Rating Scale) ร่างแบบสอบถามตามกรอบความคิดและให้ครอบคลุมเนื้อหา แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร และครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa – Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความ

เที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาทำการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เก็บข้อมูลในพื้นที่
2. ผู้ศึกษาพบผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามจากผู้บริหารและครูในระหว่างวันที่ 25 มีนาคม - 9 เมษายน 2564

3. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ จำนวน 226 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 นำมาวิเคราะห์โดยวิธีการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
2. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยจำแนกตามตำแหน่งในสถานศึกษา ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง นำมาวิเคราะห์สถิติ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแบ่งเป็น 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) ด้วยสถิติเอฟ (F - test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ในกรณีนี้ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะนำมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัย

1. ปัญหาในขั้นตอนการปฏิบัติงานสูงสุด 2 อันดับแรก และอันดับสุดท้าย ของการบริหารงานวิชาการทั้ง 9 ด้าน คือ
 - 1.1 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือการวิเคราะห์ปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียน รองลงมาคือการกำหนดแนวทางการใช้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และข้อที่มีปัญหาลดลงคือการวางแผนเพื่อดำเนินการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้
 - 1.2 ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือการพัฒนา ปรับปรุง แหล่งเรียนรู้ภายใน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ให้มีคุณภาพเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน รองลงมาคือการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียง และข้อที่มีปัญหาลดลงคือการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.3 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมาคือการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา และข้อที่มีปัญหาลดลงคือการเผยแพร่ รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) ต่อสาธารณชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
 - 1.4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน รองลงมาคือ การนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนานักเรียน และข้อที่มีปัญหาลดลงคือการรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบ
 - 1.5 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร รองลงมาคือ การจัดทำสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา และข้อที่มีปัญหาลดลงคือ การกำหนดสาระการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด

1.6 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ การนำสื่อ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และข้อที่มีปัญหาลดที่สุดคือการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

1.7 ด้านการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การนำผลการนิเทศภายในไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมาคือ การประเมินผลการนิเทศภายในและสรุปผล และข้อที่มีปัญหาลดที่สุด คือการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน

1.8 ด้านการประสานความร่วมมือการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนางานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือการระดมทรัพยากร วิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียน รองลงมาคือ การให้ความรู้ เสริมสร้างความคิดและทักษะทางวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ และข้อที่มีปัญหาลดที่สุดคือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเพื่อให้สถานศึกษามีส่วนในการพัฒนาชุมชน

1.9 ด้านการแนะแนว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การพัฒนาปัญหาของนักเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รองลงมาคือ การประสานความร่วมมือด้านการแนะแนวระหว่างสถานศึกษา และหน่วยงานอื่นในลักษณะเครือข่ายแนะแนว และข้อที่มีปัญหาลดที่สุดคือการส่งเสริมความเข้าใจกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน เชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งในสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการประสานความร่วมมือการส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนางานวิชาการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายใน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา และด้านการประสานความร่วมมือการส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนางานวิชาการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง น้อยกว่า 5 ปี กับ 5 - 10 ปี พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายใน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะมีผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปีเป็นส่วนใหญ่ หรือมีครูผู้สอนทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนที่ว่าง ทำให้ขาดประสบการณ์ในการทำงานเชิงบริหาร การบริหารงานบุคคล ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านต่าง ๆ ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานสนับสนุนการเรียนการสอนของครู ขาดแคลนบุคลากร ครูรับผิดชอบประจำชั้นมากกว่า 1 ชั้น ทำให้การจัดการด้านการเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ นันทวัน ปานสวาท (2559) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าปัญหาอันดับสูงสุดคือการวิเคราะห์ปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูขาดความรู้ความเข้าใจ หรือขาดแรงจูงใจในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในรูปแบบการวิจัยในชั้นเรียน ส่งผลให้การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในชั้นเรียนไม่ใช่งานประจำที่ต้องกระทำ ส่งผลให้การสร้างเครือข่ายการวิจัยในชั้นเรียนในสถานศึกษาไม่เกิดขึ้นในโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทวัน ปานสวาท (2559) ได้วิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ปัญหาอันดับสูงสุดคือ การพัฒนา ปรับปรุง แหล่งเรียนรู้ภายใน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการให้มีคุณภาพเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนงบประมาณ ขาดทรัพยากรด้านเทคโนโลยีและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านสื่อและเทคโนโลยี ทำให้การพัฒนาด้านสื่อและเทคโนโลยีเป็นไปอย่างจำกัด ขาดการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาในการจัดการเรียนรู้ซึ่งบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กมีอยู่อย่างจำกัด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพยาภา คมขำ (2560) ได้วิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ปัญหาอันดับสูงสุดคือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กไม่ให้ความสำคัญกับการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารและครูขาดความรู้ความเข้าใจระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนไม่เป็นไปตามบริบท สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพยาภา คมขำ (2560) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา โดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าปัญหาอันดับสูงสุดคือการหาคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กครูขาดความรู้ความเข้าใจด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยเฉพาะการหาคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน ไม่ครอบคลุมตัวชี้วัดตามหลักสูตรสถานศึกษา การดำเนินการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจวรรณ เหลืองกุล (2561) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่าด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้โดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ปัญหาอันดับสูงสุดคือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็ก ขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตรงตามสาขาวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้เกิดปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและกรอบหลักสูตรท้องถิ่น ชุมชน ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรน้อย การจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ครรชิต คำดี (2559) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่าด้านหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ปัญหาอันดับสูงสุดคือการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนบุคลากรด้านการสอนขาดแคลนครูตรงสาขาวิชา ทำให้ครูไม่สามารถออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการวิเคราะห์ตัวชี้วัดตามหลักสูตรสถานศึกษาสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ในสาขาวิชาที่ตนเองไม่ถนัด

การสอดแทรกเทคนิค วิธีการ หรือรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาในการสอนเป็นการนำประสบการณ์จริงสู่การเรียนรู้โดยการปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมาน กลมกุล (2559) พบว่าด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านการนิเทศภายใน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าปัญหาคือการนำผลการนิเทศภายในไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนบุคลากรและขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการ โดยเฉพาะการนำผลการนิเทศภายในไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารและครูไม่ให้ความสำคัญการนิเทศเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการนิเทศภายในและสรุปผลขาดหลักฐานร่องรอย การดำเนินการไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมาน กลมกุล (2559) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า ด้านการนิเทศภายใน โดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับมาก

1.8 ด้านการประสานความร่วมมือ การส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนางานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าปัญหาคือการระดมทรัพยากร วิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนบุคลากร และบุคลากรมีการโยกย้ายอยู่เสมอ ขาดผู้ประสานงานที่มีความสัมพันธ์เหนียวแน่นกับชุมชนและท้องถิ่น ขาดการศึกษาและสำรวจความต้องการของชุมชน เพื่อจัดบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้และ ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การระดมทรัพยากร วิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนในบางชุมชนไม่เข้มแข็ง เศรษฐกิจของคนในชุมชนไม่เอื้อต่อการระดมทรัพยากร สอดคล้องกับ นันทวัน ปานสวาท (2559) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับมาก

1.9 ด้านการแนะแนว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ปัญหาคือ การพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กขาดกำลังคนในการดูแลแนะนำนักเรียนในเชิงลึก และขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนรายบุคคล ขาดการให้ความช่วยเหลือ ดูแลให้ความร่วมมือด้านการแนะแนวระหว่างสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนาวุธ วงศ์เป็นพันธุ์ (2558) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ด้านการแนะแนว โดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งในสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งในสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างผู้บริหารและครูมีเป้าหมายเดียวกันคือการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ให้นักเรียนดี เก่งและมีความสุข ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจวรรณ เหล่ากุล (2561) พบว่า ตำแหน่งในสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะองค์ความรู้ทางด้านการศึกษามีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งบทบาทของผู้บริหารและครูผู้สอน แนวคิดการทำงานและแนวปฏิบัติต่าง ๆ มีการวิเคราะห์สังเคราะห์การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการอบรมส่งเสริมงานด้านการบริหารงานวิชาการให้กับผู้บริหารและครู ส่งผลให้มีมุมมองการทำงานด้านการบริหารงานวิชาการเป็นไปตามบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลิดา เจริญชัย (2561) พบว่าระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมี

ความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะการทำหน้าที่ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายทั้งผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็กนั้นต้องทำภารกิจต่าง ๆ ที่ร่วมด้วยช่วยกันในทุกงานในของโรงเรียน ทำงานในหลักการมีส่วนร่วม และทำงานแทนกันได้ในทุกบทบาทหน้าที่เพราะมีบุคลากรที่จำกัด ผู้บริหารและครูได้รับการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพย์ภา คมขำ (2560) พบว่า ประสิทธิภาพการทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกคนควรดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรอบสาระหลักสูตรท้องถิ่น ตรงความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน โดยให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างแท้จริง รวมทั้งการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาในทุกปีการศึกษา

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกคนควรร่วมกันสร้างแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และควบคู่กับการพัฒนาทักษะ 3R8C และการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมด้วย โดยกำหนดเป็นนโยบายหรือจุดเน้นของโรงเรียนให้ครูผู้สอนนำไปปฏิบัติ จัดตั้งเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียน และการให้ความรู้กับครูผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการสอนเชิงรุก และการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้

1.3 ด้านการแนะแนว ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกคนควรดำเนินการจัดทำคู่มือการแนะแนวให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล ในการพัฒนาปัญหาของนักเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

1.4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกคนควรมีจัดทำระเบียบ คู่มือการวัดประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติการวัดผลและประเมินการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีระบบการวัดและประเมินผลที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและนำผลมาพัฒนาผู้เรียนต่อไป

1.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกคนควรมีแนวทางในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนที่เป็นรูปธรรม โดยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับครู ให้ครูตระหนักต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหานักเรียน ซึ่งต้องมาจากการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนต้องกำหนดเป็นนโยบาย มีการนิเทศ ติดตามและกำกับกำกับการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนของครู

1.6 ด้านการนิเทศภายใน ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกคนควรดำเนินการจัดทำคู่มือและเครื่องมือในการนิเทศภายในชี้แจงให้บุคลากรรับทราบและปฏิบัติให้เป็นงานประจำ มุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครู โดยให้แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา และการนิเทศอย่างกัลยาณมิตร

1.7 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนควรวางแผนดำเนินการพัฒนาให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยร่วมกันจัดทำมาตรฐานการศึกษา การกำหนดค่าเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษา สู่แผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ดำเนินงานตามแผน และทำการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบมีเครื่องมือการประเมินคุณภาพด้านต่าง ๆ ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

1.8 ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนควรวางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาในระบบออนไลน์ให้มากขึ้น เนื่องด้วยประหยดงบประมาณและสะดวกส่งเสริมให้ครูใช้แอปพลิเคชันทางการศึกษา (Education Application) ในรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เพียงพอ

1.9 ด้านการประสานความร่วมมือ การส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนางานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกคนควรดำเนินการพัฒนาระบบชุมชนสัมพันธ์ โดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและ “บวร” เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

2.2 ควรมีการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

(2556). คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (2557). การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ครุฑิต คำดี. (2559). แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชรเขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

ชลิดา เจริญชัย. (2561). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกลุ่มนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทิพยา คมขำ. (2560). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธนาวุธ วงศ์เป็นพันธุ์. (2558). ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

นันทวัน ป่านสาวท. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

เบญจวรรณ เหลืองกุล. (2561). ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2561). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ทริปปี้ล เอ็ดดูเคชั่น.

วิทยา เกษอาจ. (2557). การพัฒนารูปแบบการประเมินการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและประเมินทางการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมพงศ์ เพ็งดี. (2555). ปัญหาและแนวทางในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- สมาน กลมกุล. (2559). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. (2562). การสังเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2562. เพชรบูรณ์: ผู้แต่ง.
- _____. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2563. เพชรบูรณ์: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.
- อักรนัย ขวัญอยู่. (2558). แนวทางการแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก. รายงานที่ตีอาร์ไอ, 113, มีนาคม 2558.